

Pont vell de Molnell (Monnell)

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al costat de les fonts de l'Adou. Pista de Bagà a Molnell (PK.5) damunt del Bastareny
Emplaçament	Damunt la llera del Torrent de Murcarols a escassos m aigües amunt. de l'aiguabarreig del Bastereny
Alçada:	943,7
Coordenades:	
Latitud:	42.2688
Longitud:	1.79921
UTM Est (X):	400972
UTM Nord (Y):	4680320

Classificació

Número de fitxa	08093 - 31
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Estil / època:	Medieval Modern Popular
Segle	XIV-XVII
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Li manca el nivell de baranes, amlgrat que es ocnservin els dos estreps i l'arc principal. La caixa del pont ha despaaregut completament com també hi ha fet el paviment superior. L'arc que el salva, malgrat estigui en un estat de conservació acceptable té algunes esquerdes i fissures.
Protecció	Inexistent
Número inventari	Si. IPA 3360
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Altres
Titularitat	Privada

Titular: 08092A0040902110000YP
Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa: dv., 01/11/2019 - 01:00

Descripció

Pont d'un sol ull situat damunt del torrent de Murcarols (Murturols) prop de l'aiguabarreig amb l'aigua procedent de la Dou a la zona de Molnell. Es tracta d'una construcció d'un sol ull d'arc rebaixat en pedra tosca damunt de dos estreps o pilars construïts amb fàbrica de maçoneria de còdols de riu, units amb argamassa de calç i col·locats en filades més aviat irregulars i horitzontals. L'arc construït amb dovelles de pedra tosca ben tallades i unides amb morter de calç és de perfil rebaixat i presenta una llum força considerable i encara hi té visibles les marques dels taulons del seu antic encofrat per la part inferior. Té una amplada de poc menys de 70 cm i una alçada d'uns 1'5 metres tants sols. Li manca la part superior amb el nivell de baranes i el sòl de còdols. Descansa damunt de la roca mare i natural i actualment està fora d'ús ja que va ser substituït pel pont de formigó que hi ha uns metres més avall.

Observacions:

Es tracta d'un pont de característiques molt similars al "Pont dels Empedrats" tant per la seva fàbrica de maçoneria i còdols de riu, la formació d'un arc rebaixat de pedra tosca com el seu sistema i aparell constructius. Aquest tipus de pont de "tradició romànica" respòn als cànons habituals dels ponts d'un sol ull bastits damunt de les lleres dels rius de muntanya per al pas dels antics camins rals, que en el cas del pont de Molnell corespondria amb el camí d'accés als vilatges i masos de "Molnell", La Muga i també als passos de Vimboca. Tot fa pensar en una obra d'origen baix medieval amb refeccions de l'època moderna. No es descarta la possibilitat que el pas principal fos el pont nou de Monnell (fitxa 33) i que aquest pas fos per un camí secundari per accedir al molinell o algun altre lloc.

Història

La història d'aquest pont i també del camí aniria lligada amb els vilatges de la Muga, Molnell, Espunya i Querforadat. L'indret i alou de Molnell ja ens és esmentat en l'acta de consagració del monestir de Sant Llorenç prop Bagà en un document datat de l'any 1003 (doc. 50). ACA Monacals, Bagà. Perg.93 (Bolós-Pagès, 1986) en el qual ens esmenta la donació que es fa d'un alou al comtat de Cerdanya dins la vall de Brocà, a les rodalies de Bagà i al terme de la vil·la de Molnell "In apendico qui vocant Mulnelo. Id sunt: casas, casalibus, ortis, ortalibus, arboribus, torcularis, terras et vineas cum illorum arboribus, pratis, silvis, garricis, molindinaris, cum illorum capud aquis, vieuttibus, vel reductibus, cum exiis vel regressiis eorum" El document és molt extens però ja ens parla d'un lloc amb terres, cases, molins i per tant malgrat no esmenti enlloc l'existència de camins, és lògic pensar que n'hi havia amb els corresponents passos per creuar els rius. Afrontava amb la Conca d'Oria, El Cadí, la Boixassa i el Querforadat. Bolós mal interpreta el Querforadat amb la població de l'alt Urgell, molt llunyana i poc relacionada amb l'entorn. El Querforadat podria ser "roca foradada" interpretada com una roca natural i de la que en tenim constància de la seva existència degut a l'orografia càrstica del lloc. Pensem que el Querforadat seia el castell "fener de Cal ros" proper al vilar d'Espunya (A sota de Turbians) i la conca d'Oria seria a l'oest de Monell al lloc de Oreis. El lloc de Molnell que deriva de Molinell o petit Molí relacionant amb l'existència d'aquest element a la captació del Bastareny (Serra i Vilaró, 1989) serà esmentat continuament al llarg dels segles XIII i XIV. Com a notícia més rellevant i fent al·lusió al pont i als camins la trobem en un document citat per Serra i Vilaró en el qual ens parla dels batlles de la Muga i de Vila argumentant que ja havien arreglat els camins. "

E après de continent lo dit dia mateix los dits cònsols requeriren los batlles que fessen adobar los dits camins e carrers...". Consta que al 1151 el monjo Guillem del monestir de Sant Llorenç prop Bagà Pere Anes i Guillem Bernardí van confessar davant l'abat i bisbe d'urgell que detenien els alous de Vilella i Molnell amb el vilar d'Espunya mesura a la qual van ser retornats. De Monell s'esmenta que el 1292 Galceran de Pinós va imposar a Bernat d'Escariu i als seus fills una pena i confiscació de 55 veïns de la baronia situats a Monell, Faia i Greixa, mesura la qual va ser absolta. De Molnell en procedia un capellà nomenat Berenguer que en motiu de les bregues entre l'abat de Sant Llorenç i el baró de Pinós va ser excomunicat juntament amb molts altres cap el 1328 (Serra i Vilaró, 1989). També el lloc és esmentat quant el cavaller G. de Rocavert va reconèixer davant un tal Pasqual de Molnell les donacions que Berenguera de Gisclareny fa del "mas d'en Jover amb un molí i alguns tascals pertanyents al dit mas i algunes terres; la batllia de tots els Censos... i demès que rebia de la parròquia de Sant Iscles de Molnell", parròquia i església que s'esmenta a partir del segle XIII quant el 1255 Guillem de Murturols volen anar a l'exèrcit del Rei de la Corona Catalana va fer donacions als llegats de l'església Santa Maria de Murturols, l'obra de l'església de Molnell i Gresolet "et dimitio operi ecclesie de Muenell" (Serra i Vilaró, 1989). Aquest mas d'en jover podria correspondre amb un dels tres masos que es compta que hi hauria a la zona corresponent al mas de Molnell (Munell) propiament dit juntament amb altres dos a la Pelosa i Oreis (Conca d'Oria). Per tant ja veiem la importància del lloc per a l'aprofitament de l'aigua de la Dou i fer moure un molí que ha denominat el lloc. Per altra banda en els documents de la Baronia de Bagà, aquest indret és molt citat i esmentat al llarg dels segles XIII i XIV amb personatges de gran nom a la Baronia dels Pinós, entre ells els senyors de Murcarols que pagaren 200 sous per l'"obra faedora" de l'església de Molnell (Serra, ob cit, 1989). Interpretem com un lloc que estava densament poblat al llarg de l'església on hi havia masos, molins i fins hi tot una església. Al llarg de la fi de l'edat mitjana i principi de l'era de moderna, la masia de Monell va continuar tenint importància donant a entendre que va poder sobreviure la pesta. Tant és així que de 1789 es conserva un document a l'arxiu de Gisclareny on hi ha un inventari dels bens que posseïa. Martín, E, 2005.

Bibliografia

BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS(1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-71,200. CABALLÈ I CANTALAPIEDRA, F (1996). Les tres-centes cases de Giscareny. Columna Albí. P.43; MARTIN E (2005). Una mirada sobre la història de Gsclareny. P. 55. SERRA I VILARÓ , J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investgació als seus arxius. Llibres I, II i III.

